ՆՈՐ ԴԱՐ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ **20** ՓԱՐԱ ՊՂԻՆՁ

ԳԻՆ **30** ՓԱՐԱ ԹՈՒՂԹ

Ը. ՏԱՐԻ 28 ՍԷՖԷՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՐՏ 1877

Ն. Տ. ՄԱՐՏ 13 ԹԻՒ 1985

ԱԶԳԱՅԻՆ.

Բաւական ժամանակէ ի վեր է ազգը զբաղեալ ըլլալով քաղաքական խնդիրներով՝ ոչ Հրապարակային թերթերն և ոչ ազգայինք չէին հարցներ թէ արդեօք ազգային գործերն ի՞նչ վիճակի մէջ են ։

Այս հանդարտութեան միջոցը կրնար բարեպատեհ առիթ մը ըլլալ վարչութեան ազգային գործոց լաւ ուղղութիւն մը տալու, սակայն դժբաղդաբար այնպէս չըլլալով վարչութիւնը բարեպատեհ առիթ համարեր է կուսակցութեան ոգին վերջին ծայրը տանել այս միջոցին և կռահելով որ ասոր դէմ պիտի կրնայ ձայն բարձրանալ և խնդիրը մեծնալ՝ իբրև Նախապատրաստական միջոց դիւանատունը դրամով ձեռք առնուլ որոշեր է, որպէս զի դրիչ շարժող բանակ մը ունեցած ըլլայ իր եանին՝ ազգին դրամովը իր դատը հրապարակին վրայ պաշտպանելու՝ անստորագիր յօդուածներով ինչպէս կընէին ժամանակ մը ։

Եթէ այսպէս եղած չըլլար խնդիրը՝ ի՞նչ հարկ կար այդ շռայլ յաւելումներն ընելու. միթէ իրենք իրենց անձնական պաշտօններուն մէջ գործածած պաշտօնէից այդ շռայլ յաւելման 100ին 10ը ըրած ունի՞ն. անտարակոյս ոչ. բայց ազգին ստակն է խոստացածնին առանց իրենց քսակէն ստակ մը անգամ կորսնցնելու ։

Ազգի մը վիճակը հասկնալու համար թէ ի՞նչ է, անոր սնտուկը քննելու է. այսպէս ալ մեր կեդրոնական սնտուկը մեր ազգային վիճակին հայելին է այսօր. ուր կը տեսնուի մէկ կողմէն ճնշում և բռնութիւն ժողովրդեան վրայ և միւս կողմէն շռայլութիւն պաշտօնէից ամսականաց ։

Ատեն մը վէքիլ մը ունէինք ձրի, յետոյ 200 ղրշ և յետոյ 5–600 ղրշ ամսականաւ. հիմայ ունինք վէքիլ մը 2000 ղրշ ամսականաւ թող այն աջահամբոյրը՝ որ առաջ այսքան տարածեալ չէր, և որ հիմայ գրեթէ բոլոր Նշանատուութեանց վրայ տարածուած է ։

Ատեն մը գարու քեահեասի մը ունէինք 1000 ղրշ ամսականաւ, հիմայ ունինք 3200 ղրշ ամսականաւ ։

Ատեն մը դիւանապետ ունէինք 750 ղրշ ամսականաւ, հիմայ ունինք 2600 ղրշ ամսականաւ ։

Այսպէս տար յառաջ բոլոր պաշտօնէից հաշիւը բաղդատաբար ։

Մեք այս պաշտօնէից եւել ամսական առնելուն աչք չունինք, բայց ազգին ստակը այսպէս շռայլութեամբ մսխուելուն ալ աչք չենք կրնար գոցել. ամեն աշխատութիւն իր արժանեացը համեմատ վարձատրուելու է, սակայն արժանեաց չափն անցնելուն պէս՝ ան ատեն եղածը շռայլութիւն կըլլայ, որ երբեք ներելի չէ ։

Մենէ ոմանք ազգին պատիւ է կըսեն իւր պաշտօնէից առատ ամսական տալը և այս խօսքն ալ թերեւս առատ ամսական առնողները տարածած ըլլան. մինչդեռ այդպէս չէ, այլ չափէն աւելի ամսական տալը պաշտօնեայն զեղխութեան առաջնորդել է. ասոր զգալի օրինակը նոյն ինքն մեր պատրիարքարանի պաշտօնէից ոմանց վրայ փորձուած է, այնքան որ չափէն աւելի ամսական առնելով հանդերձ պարտքէ խալսած չունին ասոնք, զի զեղխութեան մատնուած են այդ ընթացքով ։

Ազգէն առնուած տուրքը եթէ տնտեսութեամբ վատնըուի՝ չափէն աւելի շատ է մեր [illegible] գործքերը կանոնաւորութեամբ գլուխ հանելու համար ։ Սակայն հիմայ այն ստորիճան շռայլութեան հասած է գործը, որ եթէ հիմակուան առնուածին կըրկնապատիկն ալ առնուի ազգէն, դարձեալ քիչ պիտի գայ ։

Մեր վարչութիւնը թող անգամ մը աչք նետէ հրապարակին վրայ տեսնելու համար թէ արդեօք ազգը գո՞հ սրտով է որ կը վճարէ հիմայ մեր պատրիարքարանի այդ ծանր տուրքը, թէ անէծք կարդալով կու տայ ։

Մեք շատերուն դժգոհութիւնը ի մօտոյ լսած ենք, բայց ինչ կրնան ընել մարդիկը, քանի որ այդ դրուած ծանր տուրքը եթէ չը վճարելու ըլլան, գործերնին օրին չը պիտի տեսնուի, և ասոր օրաձգմամբը ալ աւելի մեծ վնաս պիտի տեսնեն։

Այս ընթացքը եթէ քիչ մ'ալ տեւելու ըլլայ, այն ատեն պիտի ըսէ ազգը՝ միթէ սահմանադրութիւն բերելը ազգին վրայ շատ տուրք դնելով՝ քանի մը պաշտօնէից չափազանց ամսական կա՞պելն է եղեր. և իրաւամբ, զի արդիւնք ըլլալով ազգին տեսածն այն է ։

Վարչութիւնը գիտեր որ անդին Ղալաթիոյ կեդրոնական վարժարանի շէնքը լմնցած է, քիչ օրէն պիտի բացուի և կեդրոնական սնտուկը պարտաւոր պիտի ըլլայ ասոր ամսական մը յատկացնել, ուստի ինչո՞ւ համար հիմայ կընէ այդ անտեղի և շռայլ յաւելումը. եթէ ապօրինի կերպով՝ այսինքն առանց Ազգ. ժողովին հարցնելու ազգին վրայ դրուած տուրքը 100էն 30 աւելցա[illegible] Թղթադրամն 100ի առնելու ձեւին տակ՝ ինչո՞ւ այդ յաւելումը այդ կեդրոնական վարժարանին չը յատկացուց և իսկոյն այդ յաւելումը բաշխելու եղաւ պաշտօնէից ։ Ըսողներ կան պատրիարքարանի կողմէն թէ՝ ամեն բանի գին աւելցած ըլլալով պաշտօնէից ամսականները իրենց ապրուստին չը բաւելու վիճակին հասած էր, անոր համար այդ յաւելումն եղաւ. շատ աղէկ, բայց այն ատեն ընդհանուր ըլլալու էր այդ յաւելումն գոնէ այդ առարկութիւնը արդարացնելու համար, մինչդեռ մեր գիտցածները կան որ աւելցած չեն. Հաճեան էֆէնտիին աւելցած չէ՝ որ էն փափուկ պաշտօնը կը վարէ, այն է տոմարակալութիւն. Տաճկական գրագիրներէն Ղնտոնեան Յակոբ էֆէնտիինը աւելցած չէ. Գալուստ պատուելիինը աւելցած չէ. ըսել է որ այդ յաւելումներն այդ տեսութեամբ եղած չեն, այլ կամ արժանեաց տեսութեամբ և կամ կողմնակալութեամբ եղած են. եթէ արժանեաց տեսութեամբ է եղած՝ առանց այն պաշտօնէից արժանեացը վրայ բան մը ըսելու՝ կրնանք ցուցնել շատ մը արժանաւորներ՝ որք այդ ամսականաց կէսովը կրնան վարել այդ պաշտօններն. և ինչ է մեր պատրիարքարանի գրական պաշտօն ըսածն արդէն, բայց եթէ ուղիղ արձանագրութիւն մը բռնել և անոնց համեմատ հոս ու հոն նամակ գրել. դեսպանատուն չէ մեր պատրիարքարանը՝ որ նօթաներ գրելու բարձր արժանիք ընտրուի. չը մոռնանք ըսել թէ եթէ կայ փափուկ գրական պաշտօն մը այն ալ Խաչատուր էֆէնտիին է, որ պաշտօն ունի Բ. Դրան ուղղելի գրութիւններն խմբագրելու, սակայն եկու տես որ անոր արժանիքն ալ ըմբռնուած և բաղդատաբար ըստ այնմ վարձատրեալ չէ, այլ Հայերէն երկրորդական գրագիր մը ինչ որ կառնէ, անոր ալ տրուածն այդ է։

Հիմայ այդ դրամի կենական խնդիր երբ Ազգ. ժողովոյ ատեանն ելած է դատաւարականութեան խնդրոյն հետ կցուած, ուստի երեսփոխանաց կը մնայ վճռել թէ արդեօք քանի մը գրագրի չուայլ ամսականներ տրուելու է, թէ անոնց ամսական իրենց արժանեաց գնոյն իջեց[illegible] կամ[illegible] գոյացնելու է՝ զայն կանգուն պահելու համար։

Խելացի վարչութիւններն միշտ կաշխատին որ իրենց վերայ քիչ խնդիր յարուցանել տան, որպէսզի կարող ըլլան իրենց հանրական պաշտօնը դիւրութեամբ յառաջ վարել, իսկ այն վարչութիւնները՝ որք չեն կրնար հանրական գործ մը տեսնել, գործով մը զբաղեալ ցուցնելու համար ինքզինքնին՝ փոքր փոքր խնդիրներ կը յարուցանեն, որպէսզի ազգը զանոնք խնդիրներով ծանրաբեռնեալ և չափէն աւելի զբաղեալ տեսնէ. կերևի թէ այս վերջինն ըլլալ ընտրած է մեր վարչութիւնը և կուզէ խնդիր չեղած տեղը խնդիր յարուցանել։

Ղալաթիա Թաղ. Խորհուրդ մը եւ կալուածոց հոգաբարձութիւն մը ունի. ասոնց երկուքն ալ վարչութենէն ընտրուած էին Ղալաթիոյ ժողովրդեան երկար ատենէ ի վեր ընտրական իրաւունքն առոտն կոխուած ըլլալով։ Անոնք թէև վարչութենէն ընտրուած էին հակառակ սահմանադրութեան, բայց Ղալաթիոյ ժողովրդեան գոհունակութիւնը գըրաւած էին թէ իրենց պաշտօնին և թէ իրենց անձնականութեամբը։ Ուրեմն ինչ ընել պէտք էր վարչութիւնը.— ահաւասիկ բրածը։

Անցեալ շաբթուներ ներկա Տաճկական թերթերու թէվճիհաթներէն գրգռեալ՝ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդը ըստ քմաց կը լուծէ. իսկ կալուածոց հոգաբարձութիւնը կը պահէ. և Թաղ. խորհուրդ կանուանէ իր կողմէն Մէրեէմդուլի Յարութիւն Էֆէնտին եօթն ալ ընկեր տալով անոր՝ սա առարկութեամբ թէ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդը վարչութեան մէկ ճիւղն է եղեր և իբր այդ փոխեր է եղեր։

Ղալաթիացիք ասոր վրայ կը յուզուին և կսկսին բողոք բառնալ վարչութեան, բայց վարչութիւնը կը պնդէ թէ Մէրեէմդուլի Յարութիւն Էֆէնտի և նորա տրուած ընկերներն պիտի շարունակեն նոր թաղականութեան պաշտօննին, իսկ արդի Թաղ. խորհուրդը լուծեալ է. չը մոռնանք յիշել թէ Ստեփան Էֆէնտի Փափազեան Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդոյ անդամ չէ, այլ կալուածոց հոգաբարձութեան անդամն է։

Ինչո՞ւ համար է արդեօք այս յանկարծական թէվճիհաթը.— ոմանք բարեմտութեամբ մեկնելով կըսեն թէ՝ Ազվատեան Էֆէնտիի մարմինը հոն թաղել տալերնուն համար է իբրև գոհացուցիչ հատուցմունք մը այդ գործադրութեան դատախազ մարմնոյն, բայց անանկ չէ, զի եթէ այդպէս ըլլար՝ նախ բաւական առաջ ըլլալու էր և երկրորդ նորընտիր խորհուրդը ժողովրդեան քուէովն ըլլալու էր. այլ պարզապէս սա է ասոր պատճառը որ՝ վարչութիւնը իբրև ներկայացուցիչ աջակողմին Ղալաթիոյ մէջ ոտքով գլխով փուռել կուզէ ըստ իւր կարծեաց ձախակողմին կեդրոնը ցրուած ըլլալու համար, զի դէպքերու զուգադիպութիւնը ուրիշ կերպով չեն կրնար մեկնել այդ խնդիրը. Ղալաթիոյ նորակառոյց կեդրոնական վարժարանը պատրիարքարան ընելու որոշում տալ, անոր հասոյթ կապուելիք սնտուկին յաւելեալ տրոց արդիւնքը պաշտօնէից ձրի բաշխել և Մէրեէմդուլի Յարութիւն Էֆէնտին՝ աջակողմին արտաքոյ ժողովոյ ատենապետը Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդ ընել. այս միացեալ գործողութիւնները՝ որ մէկ շաբթու մէջ եղան՝ ուրիշ նշանակութիւն չունին, բայց եթէ վարչութեան ընդդէմ ձախակողմի աջակողմին գործիք մը ըլլալն։

Սակայն սխալած են իրենց աճապարանաց մէջ, զի Ղալաթիոյ պանդուխտ ըսուած այն ազգայինք, որ մէկ տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ մէջ կը բնակին, տէրութեան սահմանադրական օրէնքովը բնիկ Ղալաթիացի կը համարուին այսօր, և իրենց թաղի եկեղեցւոյն նիւթական ու վարչական մատակարարութեան հոգն իրենց իրաւունքն իսկ։

Ուրեմն եթէ վարչութիւնը լուծեց առժամանակեայ խորհուրդը, պարտաւոր է հրահանգ ղրկել քուէարկութեան, որպէս զի Թաղին ժողովուրդը իր Թաղ. խորհուրդը ընտրէ ու իր սահմանադրական իրաւանց և պարտուց տէրն ըլլայ։

Թող այդ ընտրական հրահանգը ղրկուի և ասոր համեմատ կատարուելիք քուէարկութեամբ Մէրեէմդուլի էֆէնտի Թաղ. խորհրդոյ անդամ ընտրուի. և թող այն ատեն Մէրեէմդուլի էֆէնտի աջակողմեան կեդրոն ընէ այդ տեղը. ոչ ոք կրնայ բան մը ըսել ասոր. բայց հիմայ որ վարչութիւնը աջակողմին կեդրոն ցուցնելու ելեր է պաշտօնաբաշխութեամբ, կրնա՞յ արդեօք բարեհաճիլ ձախակողմին ալ կեդրոն մը ցուցնելու։ Այս ըսելով չը կարծուի թէ՝ ձախակողմը կեդրոն կը խնդրէ վարչութենէն. ընաւ, այլ ըսել կուզենք թէ՝ վարչութիւնը չը կրնար ոչ միոյն և ոչ միւսին կեդրոն հայթայթելու համար պաշտօնաբաշխութեան դիմել. իր պարտքն է յարգել ամեն կուսակցութիւն թէ իրեն դէմ ըլլայ այն, թէ իրեն նըպաստաւոր. վարչութիւն մը այս դիրքը կորսնցնելուն պէս՝ իրաւունք կուտայ կարծեցնելու թէ՝ մի գուցէ իր բոլոր գործողութեանցը մէջ կուսակցութեանց ծառայէ՝ թէ դրամական ըլլայ այն թէ դատական և թէ ուրիշ որ և է տեսակ գործ։

Ինչպէս որ հիմայ կարծող և հաւատացողներ կան թէ վարչութեան բոլոր գործերը այնքան կուսակցական ոգւով կը վարուին, որ մինչև անդամ եատախճիները այդ ոգւով պաշտօնէ կը ձգուին և պաշտօնի կը կոչուին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգ. Տնտեսական Խորհրդոյ

Գանտիլլիի թաղային սընտուկին յիսուն և ութ ամսեայ հաշուեցոյցը՝ որ կսկսի 1872 ապրիլ 1էն և կը յանգի ցվերջ յունուարի ներկայ 1877 տարւոյ. Թաղական խորհրդոյ կողմէ ըստ օրինի Տնտես. խորհրդոյ ներկայացուած, և անոր յար և նման մէկ օրինակը յիշեալ Թաղի եկեղեցւոյ բակը ի տես Թաղեցւոց կախուած է։

Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հըրաւէր կը կարդայ պատուարժան Թաղեցւոց՝ որ յիշեալ հաշուեցոյցին վրայ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն, եթէ ունին թուականէս մինչև քսան և մէկ օր դրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Հետևապէս նոյն պայմանաժամին լրանալէն ետք՝ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

21 փետրվար 1877
ի Պտր.քրնի Հայոց
Կ. Պօլիս

Պէշիկթաշէն հետևեալը կը գրեն.

Թաղիս Մաքրուհեան վարժարանի հոգաբարձութիւն՝ որ թաղեցւոց անհոգութենէն օգուտ քաղած միշտ կաշխատի դպրոցին բարոյական վնասներ հասցնել, երկու տարի առաջ Գ. Պէրպէրեանի աշակերտներէն Գ. Մ. Ազգանազեան Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց դասատու կարգեց մեզ, որոյ ջանիւք ուսման եռանդը ծագեցաւ ի մեզ՝ զոր եթէ մենք չզրուցենք խիղճերնիս պիտի վկայէ, բայց հազիւ տարի մը անցաւ և մեք հազիւ սկսած էինք սկզբնական քայլեր արձակել ուսման ասպարիզին մէջ, անագորոյն ձեռք մը խլեց զնա մենէ, և թէպէտ շատ աղաչեցինք և շատ խնդրագիրներ մատուցինք, բայց մեր ջանքերը բոլորովին ապարդիւն ելան, և կարծես թէ մեր խօսքերը ապառաժներու վրայ կը թափէին, քանզի այն մարդիկը երբէք չէին զգար թէ՝ ինչ կը պաղատին որդիական շըրթունքներ. Նորա տեղ Գ. Պասմաճեան բերին և զայն ալ ընդփոյթ կորզեցին մենէ, յաջորդ բերելով Գ. Սէթեան՝ որոյ դասատուութիւնը հազիւ տևեց քանի մը ամիս, յորմէ յետոյ Գ.

Տիգրան Մանայեան Հայկաբանութեան դասատու, և Պ. Միհրան Մանուկեան Գաղղիաբանութեան դասատու բերին, որոց դրութեան հազիւ սկսած էինք վարժիլ դարձեալ զանոնք ևս խլեցին մենէ, եւ անկէ վերջը բաւական ատեն առանց դասատուի մեր թանկագին ժամերը կորսնցնելէ յետոյ Պ. Սրապեան Թղըլեան բերին, որ իւր հանճարովը և ժրաջան աշխատութեամբը ազգին համակրութեանցը արժանի հանդիսացած է եւ որոյ փափաքը ոչ այլ ինչ է բայց եթէ ազգին զաւակունքը բարոյալից և ուսումնական անհատներ ընել. բայց ո՜հ այժմ զայն ալ կը բաժնեն մենէ առանց գիտնալու թէ դասատուաց այսպէս արագ փոփոխութենէն ինչ ինչ վնասներ կը ծագի աշակերտի մը։

Արդ վշտացեալ սրտիւ կը հրաւիրենք Թաղեցւոց ուշադրութիւնը մեր այս երկտողին վրայ, որոյ խօսքերը մէկ մէկ յառաջանօք թռած են մեր շրթունքներէն. Թող արձագանք մ'ըլլայ այս սիրելի ազգայնոց ուշադրութիւնը ի մեզ հրաւիրող, և թող հայելի մ'ըլլայ, որոյ մէջ տեսնեն իրենց բարոյական թշնամոյն բարքը՝ որ միշտ դպրոցին յառաջադիմութեան արգելք եղած է և պիտի ըլլայ եթէ չարթննան և չը ճզմեն այն անձին գլուխը, որոյ զարդը ագիտութիւնն է, և որ արդարութեան ձայնը խղդել կը ջանայ դպրոցի մը աշակերտաց «Թուլումպաճի» կոչելով։

Բարձրագոյն հարգի սանուանց
Մախրուհեան Հրծրնի. Պեշիկթաշու
1877 փետր. 23

ՆԵՐՔԻՆ

Պետական խորհրդոյ ընդհանուր ժողովը յարգրաց դրոշմաթուղթը ջնջելու որոշում տըւած ըլլալով, այդ որոշումը երեսփոխանական ժողովոյ քըննուէն անցնելէն ետքը կայսերական վաւերացման պիտի ներկայանայ։

Պաշտօնական ծանուցում մը կըսէ թէ կամուրջէն կառքով կամ ձիով անցնելիք անձանց դիւրութեանը համար ամեն ամիս վճարելի տոմսակներ եղած է, որոնք պիտի կրնայ ստացուիլ լիման օտասիէն։

Ուրիշ պաշտօնական ծանուցում մ'ալ Սերվիոյ հետ կնքուած հաշտութիւնը կիմացնէ, որու պայմանները արդէն հըրատարակուած ըլլալով և նոր պայման մը չը գտնուելով նոյն պաշտօնական ծանուցման մէջ, զանց կ'ընենք վերստին կրկնել։

Երէկ Բ. Դուռը Քարասադի խնդրոյն համար արտաքոյ կարգի մեծ ժողով մը գումարուեցաւ և տրուած որոշումը Մեծ Եպարքոսի միջոցաւ կայսերական վաւերացման ներկայացաւ։

Գրուած էր թէ Օգոստ. կայսեր կողմէն ականակուռ թուր մը պիտի շնորհուի Սերվիոյ իշխանին, այս անգամ կիմանանք թէ այդ թուրը Թունուսի վալիին պիտի ընծայուի։

Նամըք բաշա ծերակոյտի ժողովոյն նախագահ անուանեցաւ։

Էսէրը ճէտիտ շոգենաւը 12 մեծ թնդանօթներ և շատ մը մթերք բարձած Սինոպ մեկնեցաւ։

Պագիլէ Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին քարտուղարը Օտեսա գնաց։

Մայրաքաղաքս գտնուող Աթէնքի դեսպան Ֆօտիատիս պէյ վաղը պիտի մեկնի. Պոլիս կանչուելէ ի վեր մեծ Եպարքոսին հետ շատ անգամ տեսակցեցաւ, նաև Վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը ընդունուեցաւ։

Տիրոջ ափանցը վրայ ահագին կիտի մը (պալէնա պալըղը) դիակը գտնուեր է։

Ուսումնական գործոց պաշտօնարանէն Թաշճեան Էֆէնտի սարաֆներու քեահեա անուանուեցաւ։

Նէօլօղոս կըսէ թէ Հալէթ բաշայի պաշտօնէութեան օրով Յոյն սեղանաւորները աղերսագիր մը մատուցանելով խնդրեր էին որ իրենք ընտրեն իրենց գլխաւորը, ուստի այս ընտրութիւնը մեծ դժգոհութիւն պատճառեց Յոյն սեղանաւորաց, վասն զի Հալէթ բաշա անոնց աղաչանքը ընդունած էր եւ պիտի գործադրէր եթէ պաշտօնէութենէ չիյնար։

Նէօլօղոս կը հաստատէ թէ 9 անդամներէ կազմեալ և սեղանաւորաց մեծագոյն մասէն ընտրեալ մասնաժողով մը այս բանիս դէմ պիտի բողոքէ և պիտի խնդրէ որ հին պաշտօնէին որոշածը գործադրուի և Թաշճեան Էֆէնտի իւր պաշտօնէն ելնայ։

Իբրև սկզբունք կրնանք ընդունիլ թէ իւրաքանչիւր արհեստաւոր ինք ընտրելու է իր քեահեան, սակայն միթէ Նէօլօղոսի յարուցած խնդիրը ըսկզբունքի խնդիր է, թէ ազգութեան նախանձու խնդիր. միթէ Նէօլօղոս պիտի ընէ՞ր այս դիտողութիւնը՝ եթէ ընտրեալը Յոյն մը եղած ըլլար. անտարակոյս ոչ. մեր այս քամծին հաստատութիւնը Նէօլօղոսի վերագրեալ դիտողութեան մէջ որոշ կը տեսնուի իր սա բառերուն տակ որ կըսէ թէ՝ ՅՈՅՆ սեղանաւորք աղերսագիր մատուցած էին, թէ այս ընտրութիւնը ՅՈՅՆ սեղանաւորաց դժգոհութիւն պատճառեց են. մինչդեռ եթէ Նէօլօղոս սկզբունքի խնդիր յարուցած ըլլար՝ յոյն բառը չը պիտի գործածեր, այլ ընդհանուր առամաբ սեղանաւոր բսելով պիտի անցնէր։

Սակայն Նէօլօղոսի սիրտը թող չի նեղուի, առաջուց ի վեր սեղանաւորաց քեահեան Հայ եղած է և միշտ կառավարութեան կողմէն ընտրուած՝ արհեստաւորաց մեծագոյն մասին վստահութիւնը դրաւող անձանց ինչպէս է Թաշճեան Էֆէնտի։

Իսկ եթէ Նէօլօղոս սկզբունքի խնդիր կուզէ յարուցանել լաւ կընէ՝ որ նախ և առաջ պօրսայի վերատեսուչ Ապեդին պէյէն սկսի՝ խնդրելով կառավարութենէն որ պօրսայի վերատեսչին ընտրութիւնը պօրսայի բաժանորդաց ժողովոյն յանձնէ, սակայն այս խնդիրն ալ ոչ իբրև Յոյն, այլ իբրև ընդհանրական և սկզբունքի խնդիր ընելու է։

Զարմանալու չէ սակայն թէ ինչու Յոյնք զՀայս չեն քաշեր ինչպէս երեսփոխան շատ տալերնիս ալ չը քաշեցին, այլ զարմանալու է թէ ինչո՞ւ ասանկ բաղդատաբար փոքրիկ պաշտօններ յունաց ձեռք չը դըտնուելուն վրայ տրտմելով կը շատանան, քանի որ քիչ ատենէն ամբողջ Պոլիս յունաց պիտի տրուի և ամեն պաշտօն միայն իրենց ձեռքը պիտի գտնուի։

Անգղիոյ խորհրդարանի փետրուար 26ի նիստին մէջ Պուլկարաց մէկ խնդրագրին խօսքն անցեր է։ Մ. Կլատսթըն և Մ. Անդրոսքն հարցում են ուղղեր թէ արդեօք այդ խնդրագիրը Կ. Պոլիս ղրկուեցա՞ն և ստորագրութիւններն ալ յայտնուեցա՞ւ Բ. Դրան։

Մ. Պուրկ կը պատասխանէ թէ խնդրագիրը Գաղիերէն գըրած էր իսկ ստորագրութիւնք Պուլկարերէն. Կ. Պոլիս խրկածը այդ խնդրագրին օրինակն էր, բնագիրը հոս պահուելով։

Կը հարցնեն թէ՝ արդեօք ստորագրութեան օրինակներն ալ ղրկուեցա՞ն։

Մ. Պուրք կըսէ՝ երբէ՛ք։

Այս ո՞ր աստիճան անվստահութիւն է Օսմ. կառավարութեան վրայ որ կըցուցնեն և իբրև զգուշութիւն բան մը չեն փախցներ ամեն միջոցաւ, որպէս զի իրենց մէկ անզգուշութեանը զոհ չերթան Տաճկաստանի Քրիստոնեայք։

Երբ արդեօք այս անվստահութիւնը պիտի վերնայ Տաճկաստանի վրայէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Վիէննա 10 մարտ

Տպագրական նոր կանոնագրութիւնը խորհրդարանին մէջ քննութեան ենթարկուելով ընդունելի գտնուեցաւ. պաշտօնեայք քուէարկութեան չը մասնակցեցան. Ապրիլ 16ին բացուելիք խորհրդարանին համար երեւելի կաթոլիկները հրաւիրուեցան։

Լօնտրա 9 մարտ

Կը հաստատէն թէ տէրութեանց Կորչաքօֆի շրջաբերականին տալիք պատասխանը Ռուսիան խաղաղութեան պիտի ստիպէ։

Բարիզ 10 մարտ

Անգղիա Իգնաթիէֆի նոր ծրագրոյն ամենեւին հաճութիւն չցուցներ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՓԵՏՐՎԱՐ 28 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

Հինգնոց	113—00
Մէթալիք	114—00
Մէճիտիյէ	104—12
Պղինձ	161—00
Անգղ. լիրա	110—00
Բօլ	89—00
20 ֆրանգ	87—20
Քրիմից	51—25
Թղթադրամ	162-00

Գօնսօլիտ

13-03	բացմ.
13-06	բարձր
13-04	ցած
13-03	գոցմ.

ՏՕՔԹԷՕՌ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնաւոր դարմանիչ դալիական ախտից, միզանցքափորփուքմանց և անբուժ ծննդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց ։

Տօքթէօռ Ճէլալեան էֆէնտին Բարիզի և Պէլճիքայի բժշկական դպրոցներուն մէջ թէ աշակերտութեանը միջոցին և թէ վկայեալ բժիշկ անուանուելէն վերջը յատուկ աշխատութիւն տուած ըլլալով յիշեալ կարգի հիւանդութեանց, կը ծանուցանէ, որ ամէն երկուշաբթի չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 11 Պախչէ քաբու Համիտիյէ Թիւրպէսինին կարգը Սինապեան Վիչէն էֆէնտիին իքի գարուլու դեղարանը թիւ 32. իրեն դիմող հիւանդները պիտի ընդունի. նաև շաբթոյն միւս օրերն ալ ժամը 6էն մինչև 10 Բերա Քալյօնճի գուլլուքի կից Թարլապաշի ճամբէսին 117 թիւ իւր բնակարանը ։

—

Ա· ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ԳԾԱԳՐԻՉ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ճարտարապետական շինուածոց ամէն տեսակ գծագրութիւններ, արաբական և եւրոպական զարդաձեւերու (օռնըման) վերաբերեալ գծագրութիւններ յօրինելու, նաև երկրաչափութեան վերաբերեալ որ և է աշխատութիւններ ընելու պատրաստ է ։ Նոյնպէս պատկերհանութեան մասին իւղաներկ և քարաքալէմ կենդանագիրներ և ընդօրինակական (բէրսբէկթիվ) գծագրութիւններ գոհացուցիչ կը կատարէ ։

Վերոգրեալ գծագրութեան ամէն ճիւղերուն համար թէ վարժարանաց մէջ և թէ ի մասնաւորի դասախօսելու պատրաստ է ։

Զինքը տեսնել ուզողը բաց ի ուրբաթ և կիւրակէ օրերէ կէս օրէն ետքը կրնայ գտնել Նաֆիայի մէջ ըէսամ օտասին, միւս ժամանակները Սամաթիա իւր բնակարանը ։

—

Գարակէօմրիւկի եկեղեցւոյ կալուածներէն Գարակէօմրիւկ Քիլիսա փողոցը թիւ 6 խան, որճանոց և քուրու գահվէճիի խանութ ինն հարիւր յիսուն ղուրուշ ամսական ունի ։ Այս անգամ պայմանաժամը լրացած ըլլալուն ուզողը Գարակէօմրիւկի եկեղեցւոյ խորհրդարանը լուր օրերը ժամ երկուքէն մինչ չորս և կիւրակէ օրերը մինչ ժամը 8 թաղ. խորհրդոյ հետ կրնայ տեսնուիլ մինչ մարտ 14։

Ի դիմաց թաղ. խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Քիպրիթճեան Ա. Բարթամեն

—

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐՔԵՐ

Վիէննա մէքթէպլէրինտ՝ պէշ սէնէ մուդատէ [illegible] ըմա ալմըշ վէ պիր չօգ էվ ոպա խասթախանէլէրտէ բրովա իթմիշ օլան տօքթօր Մարքեր՝ պու տէֆա Պէշիքթաշտա Բաշա մահալլէսինտէ Բուլ քիլիսէսի գարշըսընտա 4 նումերօլու քէնտի խանէսինտէ հէր կիւն սաաթ 3–5է գատար բազարտան մաատա ֆագիր խասթալարա մէճճանէն պագաճագ տըր ։

Տօքթօրը միւմայիլէյհ հէր կիւն Գալաթատա Վօյվօտա սօգագընտա Բօլօնեզ էճզախանէսինտէ սաաթ 7–9ա գատար պուլունուպ հէր նէվի խասթալարա պագաճագ տըր ։

Պուլունաման մաատա վագըթլարտա պալատէ զիքր օլունան խանէսինտէ պուլունուր ։

Միւմայիլէյհ տօքթօր, ճէրահըյդ վէ էպէլիք վէ րահիմ իլլէթլէրի, գանլը վէ գուրու պասուր, սըթմա, կէօյիւս, տէրի խասթալըգը, ֆրէնկի վէ օնտան գալմա գուլագ, պուրուն կէօզ վէ րահիմ վէ էլլէրի նէ գատար էսկի օլսա բէհրիզսիզ աղ վագըթ [illegible] տէֆ իտէճէք, վէ պէլ սօուգլուգ էնէկի վէ էսկի քէնտի ալէաթընտա օն տէֆատա տէֆ իտէճէյինի իլան էյլէր ։

Դեկտ. 9

—

ԻԼԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ԱԲԻԿԵԱՆ

Եաղճը խանընտա իւսթ գաթտա 21 նումերօլու օտասընտա հաֆթատա հէր կիւն էօյլէնտէն սօնրա թալիպ օլանլարա լիսան լէտաֆէթ պէյանը թիւրքի թալիմ վէ չալըշտըրմայա հէր վէճհլէ խօշնուտ իտէճէք տիր ։

—

Ազգ. Հիւանդանոցի Ներքին բժիշկ Տօքթօր Գաբրիէլ էֆէնտի Նահապետեան, այսուհետև ամէն չորեքշաբթի օրերը ժամը 6էն 8 Սամաթիա Իմրահօրը Թօգալեան Պ. Գաբրիէլի դեղարանը, և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն 8 դարձեալ Սամաթիա Մ. Ճիվանաքիին դեղարանը, նաև Հիւանդանոց իւրեն դիմող աղքատ հիւանդաց ըստ առաջնոյն ըստ ըլլալու պատնայն ձրի է կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան ։

—

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1877
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

յօրինեալ

յԵրէմիա քահանայէ Խասգիւղի

Պարունակութիւնք.— Վեհ. կաթողիկոս ամենայն Հայոց, և Բարձրաշնորհ Պատրիարք Կ.Պոլսոյ։

Ազգ. Ընդհ. Ժողով, բաղկացեալ ի 140 անդամոց յականէ անուանէ նշանակեալ, և ըստ իւրաքանչիւր գաւառաց Տաճկաստանի։

Ազգ. Վարչութիւն, Կրօն. և Քաղ. ժողովոց անդամք և պաշտօնք նոցա։

Ազգային դիւանատուն եւ գործադիր պաշտօնեայք։

Դատաստանական՝ Ուսումնական՝ Տնտեսական խորհուրդ և Ելմտական հոգաբարձութիւն և պաշտօնք սոցա ։

Ընդհանուր ցուցակ առաջնորդաց և առաջնորդական տեղապահաց Տաճկաստանի գաւառաց։

Ցուցակ երկսեռ անուանց մկրտելի երախայից պաշտօնապէս աւանդեալ 'ի նախորդ կրօնական ժողովէ ի դիւրութիւն ազգայնոց։

Շքանուանք ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի և արժանեաց պատկանեալ ։

Տաճկաստանի կայսր և կայսրազունք։

Բարձրաստիճան նախարարք Օսմանեան տէրութեան։

Հայազգի զանազան պաշտօնատարք Օսմանեան կառավարութեան ի Բ. Դրան արքունի։

Վիճակագրութիւն բոլոր ազգային վարժարանաց Կ. Պոլսոյ և որքանութիւն Հայազգի երկսեռ աշակերտաց և տարեկան ծախք ուսուցանող վարժապետաց ։

Որ բոլոր դրավաճառաց քով կը վաճառի

ի Գին 3 ղրշ

—

ԲԱՐԻՈՆ ՑԱՄԵՐԻԿԱՑ

ԳՈՐԾ Է· ԼԱՊՈՒԼԷՅԻ

Այս եղական գործին երկրորդ և վերջին հատորն ալ Իզմիրի Տէտէեան տպարանէն հանած ըլլալով, կը գտնուի Եէնի ճամի փողոց, Չիլինկիրլէր ճատտէսի, թիւ 8, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը ։

Գին 2 ֆրանք։

—

ՕՍՍԻԱՆՈՒ
ՍԿՈՎՏԻԱՑԻ ՔԵՐԹՈՂԻՆ
Գ· ԴԱՐՈՒՆ
Քերթուած

Թարգմանեց

Պ· Ց· ԱՏՐՈՒՆԻ

Այս հեղինակին քերթուածոց արժէքը որ մինչև Հոմերոսի հաւասար կը համարին բազումք յեւրոպայի գրագիտաց, այժմ հայերէն աշխարհաբառ լեզուի թարգմանուած ու տպագրուած է, իրաւամբ կարժէ որ գտնուի ամէն հայ բանասիրաց գրատան մէջ։ Կը վաճառի Մէրճան չարշը գրավաճառ Սրապեան Պաղտասար աղայի և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 5 ղշ

—

ՔԵՐԱԿԱՆ

130 պատկեր, 48 երեսէ բաղկացեալ ընտիր թղթով և կազմեալ. կեդրոնատեղին է Զարդարեան գործարան Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ թիւ 14 կը գտնուի նաև ամէն գրավաճառաց քով։ Գին 40 փարայ։

Դպրոցաց համար հարիւրին 10 ղրշ։

—

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ
ՄԱՐԻՕՆ ՏԸԼՕՐՄԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
կամ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ

Հեղինակ

ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՄԵՐԳՈՒՐ

կը ծախուի Եէնի-ճամի Չիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը գին 2 ֆրանք։

Ամբողջ գործը 2 հատորէ պիտի բաղկանայ ։

ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ· ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
Եուսուֆեան խան վերի յարկ
Թիւ 7